

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. II. Pulsanti Adversario aperiunt Thomistæ, & assignant petita
discrimina

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

homine liberi arbitrii usus aliquis? Et tamen nuper libro contra Jansenianos Gallico idiomate scripto, cui titulus, *la conduite de l'Eglise*, inter Thomistas & Calvinistas, quibus totâ tertiâ parte Jansenium adjungit, decem & octo discrimina observat, & diligenter probat.

16 Relinquo cæteris ut de hac scribendi ratione, quam pene in re litteraria & Theologica, id est gravissima, ludum dixeris, quid liceat, aut quod res ipsâ postula verit, statuatur; neminem sanè existimo, quamlibet suis partibus additum, quin fateatur, gravissimam esse expostulandi causam, si qua unquam contigit, tam diu Theologorum vulgus, in re tanti momenti illud: nam eruditorum hominum, qui res suis momentis metiuntur, & æquâ lance librant, neminem arbitror, qui non ægrè ferat, Thomistis injuri Calvinismi notam, ab his à quibus sæpius purgati & vindicati sunt.

Dixerat quidam è nostris acuti & festivi ingenii, esse quoddam Adversarij fortuna gratulemur, cum nostra nedum sortis, sed & fidei arbitria fuerit. Dum Tolose privatus in nos acueret, hylum, eo iudice, eramus filij tenebrarum, heretici, Calvinista. Cum vero Regi in urbem & aulam attigit, ejus fortunam secuta est fides nostra, nec minimum mutata sententiâ, effecti sumus ex hereticis, & filij tenebrarum, filij lucis, Catholici, Orthodoxi, non merito aut mutatione nostrâ, qua nulla fuit, imo nec gratiâ Christi, sed Anni. Et enim gratia Christi fidem non largitur, nisi cogitantibus & volentibus; huius vero, nos Fideles ex Novatoribus, non volentes, imò nec cogitantes, effecit.

17 Ego sanè ejusmodi salibus, qui de viro erudito & Religioso, non nihil fortè convitii & injuria reliperent, non mihi uti permitto. Sed ut veris agam, dissimulare non possum, quin id mihi semper gravissimum fuerit, eam scholam hæresis accitari ab his qui probè sciant, & quod infra demonstrabo, nullam esse in orbe ab erroribus Calvini & Pelagii remotiorem. Belli ut video leges servantur in hoc litterario certamine, cum omni armorum genere, nec solâ argumentorum vi, sed & qualibet arte pugnetur; quamvis non dubitem, alias postulare leges hoc belli genus, quò sola veritas quaeritur.

ARTICULUS II.

Pulsanti Adversario aperiunt Thomista, & designant perita discrimina.

18 Lutherus & Calvinus duo præcipua antiqui draconis capita, in re varias quibus religionem omnem & fidem evertere conati sunt controversias, hanc etiam quâ liberum hominis arbitrium extinguerent, procellam excitarunt; & ut olim D. Augustini temporibus, Adrumetini Monachi, quos variis à se libris editis, gratiâ necessitatem & efficacissimas ejus vires, ut admitterent, Augustinus coegerat; in hoc demum extremum decimarunt, ut negarent liberum hominis arbitrium posse cum efficaci gratia consistere, quos Augustinus præclarissimo illo libro de gratia & libero arbitrio convicit, & ad fidem à qua errore, non animo deflexerant, revocavit. Ita Novatores, quos aut inscitia, aut malitia, & rerum novandarum cupido adeo tranversos egit, ut invidiam gratiâ necessitatem cum flexibili voluntatis libertate componere, aut non va-

lerent, aut non vellent; in idem extremum precipites acti sunt, ut dixerim efficaciam gratiæ esse libertatis excidium. Pronuntiat Christus (inquit Calvinus) efficacem esse Spiritus sancti gratiam, quâ trahuntur ut necessario credant. Hæc proposita vertitur tota liberi arbitrii potestas, quam sibi sumunt Papista. Et in libro contra Pighium: ita efficaciter formari voluntatem nostram constituo, ut Spiritus sancti ductum sequatur necessario.

Verum non omnem voluntatis libertatem Calvinus sustulit, aliquam etiam libens admisit, & ad suæ religionis fidem necessariam existimavit. Sustulit eam quam vocat indifferentiam libertatem, & quæ determinationem ad unum per modum naturæ excludit; eam vero libertatem quâ voluntas sponte agit suâ, live spontaneitatem, quæ solam immunitatem à violentiâ & coactione importat; eam, inquam, in voluntate mota & excitata per gratiam efficacem, & admittit & populavit. Nam in Antidoto ad canonem 5. sessionis 5. hæc scribit: Quid ergo sibi vult Augustinus, cum de libertate voluntatis loquitur, nempe quod toties reperit, non cogi homines invidiâ Dei gratiâ, sed voluntarios regi, ut sponte pareant ac sequantur. Et libro 2. in Pighium, editionis tertie Genevensis. Si coactionis (inquit) opponitur libertas, liberam esse arbitrium, & fateri, & constanter assero, ac pro heretico habeo, si quis secus sentiat: si inquam sensu liberum vocetur, quò non cogatur, aut violenter trahatur, sed sponte trahatur suâ, nihil miror. Non negat ergo Calvinus in nobis rationem voluntarii seu spontanei, sub tractu & motione efficaci divinæ gratiæ, sed tantum indifferentiam actualem, seu absolutam dissentendi ac resistendi potentiam. Hanc enim non solum respicere, sed detestari etiam se dicit in responsione ad primum articulum de occulta Dei providentia, ubi hæc scribit: Quod de absoluta potestate negantur Scholastici, non solum repudio, sed etiam detestor. Unde Joannes Scarphius, famosus Calvinista, hanc esse totius Calvinisticæ sectæ opinionem, ac præcipuum controversiæ punctum, quo in materia de gratia & libero arbitrio Calvinista differunt à Pontificiis, contendit in libello cui titulus est, *Tractatus de misero hominis statu post peccatum*. Nam libro 2. de libero arbitrio capite 1 sic ait: Differimus à Pontificiis. Illi ad liberum arbitrium constituendum aiunt requiri non tantum libertatem à coactione, sed etiam à necessitate. Nos vero dicimus, necessitatem in agendo, liberum arbitrium non tollere. Et capite tertio. Status controversiæ inter nos & Pontificios est, si ne homo post lapsum verè liberi arbitrii in iis rebus quæ pertinent ad salutem, & quamvis nihil possit sine auxilio gratiæ, tamen per gratiam prævenientem excitatus, à Deo adiutus, ita valeat operari, ut possit non operari? Affirmativam partem teneant Bellarminus & Concilium Tridentinum sessione sexta canone quarta, &c. Nos vero dicimus in homine post lapsum, Deum ita efficaciter agere, & voluntatem sedere, ut hominæ voluntas, Deum conversionem hominis volentem & operantem non sequi non possit, licet non coactè, sed sponte sequatur.

Idem videre est apud Molinæum in anatomicis Arminianismi, ubi indifferentiâ liberæ voluntatis agnoscit in actionibus civilibus, item in honestis honestate civili, atque etiam in observatione Ecclesiastica disciplina: in actionibus verò malis & in his bonis quæ ad vitam pertinent æternam, libertatem arbitrii eatenus salvat, quòd homines, esto necessario agant, agunt tamen cum ratione & ju-

& iudicio, & sine necessitate coactionis; item sine necessitate physica, qualis est gravium & levium ad proprios motus. Idem docet in libro Gallico idiomate scripto, cui titulus est, *Le bouclier de la Foy*, art. 9.

Subscribunt etiam alii Calvinista, ut Charnierus, Tomo tertio, libro secundo, capite primo. David Pareus libro quinto, de gratia & libero arbitrio capite quarto. Beza in libello questionum & responsum Christianarum, editionis 3, Genevensis, anni 1576. pagina 600. ubi querenti Carthecumeno: *Vis igitur non repugnat libertati necessitate agendi?* Respondet, *Aperit hoc non necessitate, sed coactione demum tolli libertatem & contingentiam.*

Secundus error superiori affinis, & ab eo ut à fonte rivulus manans, in eolus est, quod Calvinus negaverit voluntatem hominis, in salutis negotio, excitanti & operanti Deo liberè cooperari. Impium hoc dogma tuetur libro 2.

lib. cap. 3. ubi & Catholicos ridet, quòd libertatem cum gratia concursum, ex hoc Sancti Pauli loco confirmat: *Plus omnibus laboravi, non ego, sed gratia Dei mecum. Quem in errorem induxit fuisse ait ex præpostera versione, in qua greci articuli vis omnia fuit, quæ si exprimitur, hanc sensum efficit: Non ego, sed gratia Dei, quæ mihi adert. Quæ de re pluribus agit in Commentariis ad hunc S. Pauli locum.*

Item libro 9. In lib. cap. 29. apud Stapletonium in antidoto, ad Rom. 9. hæc scribit: *Verè hic locus habet illud auli: Non est volentis neque currentis, sed non quomodo id vulgo accipiunt, qui inter Dei gratiam hominisque voluntatem ac cursum partiuntur. Exponunt enim de se ferunt hominis ac conatum nihil per se quidem habere momenti, nisi Dei gratia præferatur, sed cum adjuvantur, illius benedictione habere suas quoque partes in comparanda salute conatantur. Quorum cavillum Augustini verbis resellere, quam mea malo. Si enim nihil aliud voluit Apostolus, nisi non esse solus volentis aut currentis, nisi adsit Misericordia Domini, retorquere è converso licebit, non satis esse misericordie Dei, nisi adsit voluntas & cursus; quod si aperte impium est, non dubitemus, Apostolum omnino misericordie Domini donare, nostris autem voluntatibus aut statibus nihil relinquere. Itaque Calvinianum assertum est, omnia bona opera ita Dei gratia movente & applicante, procedere, ut liberum arbitrium etiam motum & applicatum à gratia, nihil omnino operetur, nec divina gratia cooperetur. Unde sicut dogma Pelagianum est, totum tribuere libero arbitrio, & nihil gratia: ita & Calvinus error est, totum gratia tribuere, & nihil libero arbitrio relinquere.*

Hunc & præcedentem Calvinus errorem profert Tridentinum, sess. 6. can. 4. his verbis: *Si quis dixerit liberum arbitrium à Deo motum & excitatum, nihil cooperari assentiendo Deo excitanti & operanti quò ad obtinendam iustificationis gratiam se disponat & præparet, neque posse dissentire si velit, sed voluti in anime quoddam, nihil omnino agere, mereque passivè se habere, anathema sit.*

His ita breviter prælibatis, facillimum erit pulsanti Adversario respondere, ac petita assignare discrimina. Primum igitur ac potissimum, & quod est cæterorum fundamentum, jam ex dictis constat, Calvinus enim & rigidi quos vocant Calvinista, docent divina prædefiniens aut prædestinantis Dei decreta, & adjuvantis gratia auxilia, ita esse efficacia, ut indifferentiam omnem humanam voluntatis absorbeant, impossi-

A taque ineluctabili consentiendi necessitate, proximam dissentendi potentiam consumant, solâ spontaneitate, seu immunitate à coactione, relicta. Thomista verò, quibus nullum est cum errore commercium, decreta & auxilia, quantumvis prædeterminantia, cum actuali indifferentia voluntatis & dissentendi potentia, ita componunt, ut hæc duo semper inter se conjungantur, gratia in voluntate, & in eadem voluntate sub gratia constituta, sufficiens non consentiendi potestas. Nec dubitant, quin hic sit verus Tridentini sensus in his verbis, *potest dissentire si velit.* Hoc discrimen de verbo ad verbum ab Adversario desumptum, locis supra citatis minime ab ipso negari poterit, nisi & seipsum, & suam doctrinam abnegare velit.

B Thomista itaque in voluntate creata indifferentiam aliquam mediàm agnoscunt inter constrictam Calvinus necessitatem, & indifferentiam vagam, & effrænam Pelagii, nempe indifferentiam determinatione gratia temperatam: veritas enim, ut virtus, medium tenet, & inter duos errores, ut inter duos latrones Christus, pendet. Nam necessitas Calvinus ita voluntatem ad unum contrahit, ut nullam ad oppositum potentiam relinquat. Indifferentia verò Pelagii ita effrænam voluntatem relinquit, ut nec ipsi Deo velit subijci; sed ita, ut sic dixerim, delicatula sit, ut nec ab ipso Deo tangi se sinat, & exclusa efficacis gratia motione, libertatis suæ iura, ut rectè dixit Augustinus, non nisi penè sacrilegio, & summa in divinam providentiam injuriâ, posse servare se putet, & audaci voce dicat, *non serviam.*

C Inter hos duos scopulos navigans indifferentia Thomistarum temperata, & à Calvinus, & à Pelagii erroribus longè recedit. Non tollit enim à voluntate creata absolutam dissentendi potentiam, sicut inducta à Calvinus ineluctabilis operandi necessitas; non excludit etiam divinæ motionis & efficacis gratia necessitatem, ut sacrilega Pelagii indifferentia; sed suavi quadam subiectione ad Deum, cui parere est summa libertas, ut ad primum liberum & primum totius libertatis creatæ principium temperatur. Quo fit ut Calvinus Deo tyrannicum ac violentum, Pelagius civile tantum & politicum, Thomista monarchicum ac regale dominium tribuat, quò Deum magis habere in sua potestate voluntates hominum, quàm homines ipsi habeant, cum Augustino profitentur.

Alterum, & à superiori non omnino alienum quod Thomista à Calvinus distinguit discrimen petitur ex diversa sensus compositi & divisi intelligentia. Cum enim Hæretici divina decreta & auxilia, tantam, adeoque rigidam efficaciam habere putent, rejecta omni voluntatis indifferentia, ita dissentendi potentiam constringunt, ut non possit dissentire si velit, necessaria ex errore consecutione deducunt, distinctionem sensus compositi & divisi, ita esse accipiendam, ut voluntatem non posse Deo moventi dissentire in sensu composito, sed tantum in sensu diviso, significet, voluntatem carere dissentendi potentia, quamdiu adest & perseverat divina motio in anima, hanc dissentendi potentiam excludens; vel ut loquitur impius Lutherus in libro de servo arbitrio, *Donec durat Spiritus & gratia Dei in homine*, sed solum quando illa abierit, vel abcesserit. Vel ut ait Vincentius Lenus in Epistola Prodroma ad Petavium, posse duntaxat voluntatem dissentire, excussa prædeterminatione,

non retent. Quasi verò tunc possit gratia vera dissentire, cum abest, & motioni gratiae resistere, cum nec etiam à gratia tangitur. Thomista verò cum velint divina decreta & auxilia iraregere voluntatem, ut potestatem resistendi seu dissentendi non adimant; & ad sua principia consentaneè, & ad rectam fidem verissime asserunt, voluntatem non posse Deo moventi dissentire in sensu composito, sed tantum in sensu diviso denotare, quòd quamvis actualis dissensus cum divina motione (utpote ab intrinseco efficaci, & infallibiliter inferente assensum) conjungi & componi nequeat: voluntas tamen, etiam ut gratia subest, ab eaque moventur, atque ad agendum applicatur, retinet absolutam dissentendi potentiam. Nam ut ait sanctus Prosper libro secundo de vocatione Gentium capite vigesimo septimo. *Deus ad obediendum sibi, ipsum velle sic donat, ut etiam à perseverantibus illam mutabilitatem quæ potest nolle non auferat.* Vel ut scribit S. Thomas quaestione vigesima tertia de veritate articulo quinto ad tertium. *Quamvis non esse effectus divina voluntatis non possit simul stare cum divina voluntate; tamen potentia desiccandi effectum divina voluntatis simul stat cum divina voluntate: non enim sunt ista impossibilia, Deus vult istum salvari, & iste potest damnari; sed ista sunt impossibilia, Deus vult istum salvari, & iste damnatur.*

Hoc Thomistica doctrina à Calviniana discrimen, passim exponunt Thomista, præsertim Bannez & Alvarez, duo præcipui physica prædeterminationis, & gratia per se efficaciæ defensores. Primus enim prima parte, quaestione decima quarta, articulo primo, dubio ultimo, sic præfatam distinctionem sensus compositi & divisi explicat. *Neceßitas in sensu composito non est accipienda in illo sensu, quòd stante scientia Dei de Antichristo futuro, nulla maneat contingentia in causis quæ producantur sunt Antichristum, sed sint totaliter determinata ab ipsa scientia Dei, ut necessariò producant Antichristum in tempore à Deo disposito: hic enim sensus est falsissimus, ET CONTRA FIDEM.* Secundus verò libro secundo responsum capite primo. *Sensus compositus (inquit) non est ille qui in argumento insinuat, quòd videlicet quando gratia efficax est in voluntate, non possit voluntas non agere actum illum ad quem determinatur, ablatà verò motione, possit non agere: HIC ENIM SENSUS CONFICTUS FUIT A CALVINO.* Et iterum capite quarto dicit, *Calvinus in eo deceptus est, quia putavit illam propositionem (liberum arbitrium motum à Deo gratia efficaci, non potest dissentire in sensu composito) nihil aliud significare, nisi quòd postquam iam gratia efficax in voluntate posita est, non possit liberum arbitrium dissentire ac refragari, ablatà verò motione possit. Et in hac significatione accipere videntur sensum compositum, qui nostram sententiam impugnant. Nos autem aliter intelligendum esse compositum sensum illius propositionis contendimus. Non enim per illam significatur, quòd quando est motio efficax in homine, tunc non possit dissentire aut refragari, ablatà verò motione possit. Si enim hæc semel concederetur, absque dubio everteretur libertas arbitrii, nec posset per distinctionem illam sensus compositi & divisi, eisdem arbitrii libertas concordari cum decreto absoluto voluntatis divine prædeterminantis omnes actus bonos futuros, nec cum efficaciâ auxilii præoperantis gratia. Sensus ergo legitimus illius propositionis in sensu composito accepta est: hæc duo simul esse impossibilia, quòd nimirum auxilium efficax ad consentiendum sit in homine, & homo dissentiat. Quis ergo nisi sponte*

æcus, non videat doctrinam Thomisticam toto celo à Calviniana differre? Admirare Calvinus legitimam hanc, quam ex Alvarez expendimus, sensus compositi & divisi distinctionem, quâ unâ SS. Patres & Theologi usi sunt ad conciliandam libertatem & contingentiam, cum præscientia Dei & efficaciâ divinorum decretorum? Voluit, ne, aut potuit capere, sensum compositum jungere actum actui, divisum autem jungere actum potentia ad oppositum? Nonne dixit in Antidoto super 4. Canonem sessionis & hanc interpretationem esse *Sophistarum inventionem?*

Hæc duo Thomistica doctrina à Calviniana discrimina, adeo manifesta sunt, ut nec ipse Adversarius dissimulare potuerit: nam in libro quem edidit de libertate incoacta pagina 226. utramque differentiam his verbis expressit. *Quem invenient in sententia inter Thomistas, qui dixerunt voluntatem divinæ gratiæ prædeterminatam, carere proximâ ad dissentiendum potentia? Quem dabant qui distinctionem sensus compositi & divisi sic interpretentur, ut sensus sit voluntatem à Deo moventi dissentire, quamdiu illa motio aberit, & advenit alia? Quem ergo invenies pariter inter Thomistas, qui Calvinio & rigidioribus Calvinistis consentiant? Quem dabis qui à definitione Tridentinâ quâ dicitur liberum arbitrium à Deo motum posse dissentire si velit, aliquid deleri cupiat? Quem reperies qui solo modo loquendi, seu usu tantam vocum (ut tuo verbo utar) à Calvinio differat, eadem existente amborum sententia?*

Tertium discrimen, etiam ex dictis apertum est, consistit enim in hoc quòd Calvinus & rigidiores Calvinista, negant voluntatem nostram in salutis negotio liberè Deo cooperari, Thomista verò hanc liberam cooperationem admittunt; eamque volunt esse effectum divina gratia, liberum arbitrium applicantis, ac facientis ut liberè Deo cooperetur, iuxta illud Augustini super Psalmum 77. *Deus cooperatore sibi facit bonum spiritum in opere bonum factorum.* & illud Divi Bernardi in libro de libero arbitrio, versus finem, *Deus & voluntatem applicat operi, & opus explicat voluntati.* Idipsum disertè docuit olim Capreolus, antiquissimus Thomista, imò & Thomistarum princeps. Nam in 2. sent. dist. 28. quaestione prima, articulo tertio ad duodecimum hæc scripsit: *Non solum juvat nos Deus ad bonum vole partialiter coefficendo, sed etiam quodam modo speciali, faciendo ipsam voluntatem partialiter concurrere, ita quòd ipsa voluntas partialiter concusat, applicata, & quasi instrumentaliter mota à Deo, ad sic partialiter concusandum.*

Constat itaque ex hæcenus dictis, tria ex Thomistica libertatis tabella, Calvinum delevisse lineamenta; scilicet actuale voluntatis indifferentiam, seu absolutam dissentendi potentiam; veram & legitimam sensus compositi & divisi interpretationem; & liberam in salutis negotio voluntatis nostræ cooperationem. Addunt aliqui, nec immeritò, etiam indifferentiam objectivam iudicii Calvinum sustulisse, saltem implicitè, virtualiter, & arguitivè, ut ajunt. Cum enim indifferentia iudicii regula sit liberæ operationis, & proxima radix indifferentiæ voluntatis, hæc indifferentiæ voluntatis sublatà, illa pariter iudicii indifferentia, arguitivè saltem, & per locum extrinsecum tollitur; unde in motibus primo primis ac purè spontaneis, & non liberis, nullà præsupponitur in intellectu indiffe-

rentia objectiva iudicii. Imò eam expressè nega-
re videtur Calvinus libro 2. institut. cap. 3. ubi
iudicat necessitatem peccandi in nobis, illi simi-
lem que viget in demonibus, vel in Deo se a-
ferentiam praire suae bonitatis amori, nec in
Demone antecedere odium Dei ipsium torquen-
tis. At etiam capite 4. voluntatem nostram mo-
veri à Deo, sicut equus movetur à tessore: quò è-
tiam exemplò, ab homine moto per gratiam, in-
differentiam objectivam iudicii excludere vi-
demur. Unicum ergo, quod ut primum & rude a-
liis opponitur, in libertatis Thomistica tabella
reloquitur Calvinus lineamentum, spontaneitatem
scilicet, seu immunitatem à violentia & co-
actione, quam (ut supra ostendimus) in volunta-
te mota & excitata gratia efficaci non negavit.

ARTICULUS XI.

*Alia discretum à Patre Lemos adductum
refertur, & ab Adversarij censura &
impugnatione vindicatur.*

Quòquam Adversarius §. 3. num. 111. Thomi-
sticæ libertatis tabellam infida manu expref-
sit, omnia actuali voluntatis indifferentia, seu
absoluta dissentendi, vel non agendi potentia,
quam ad veram humanorum actuum libertatem
necessariam Thomistæ postulant, & postea
quam ibidem interrogavit, quid ex illa tabella
Calvinus delevisset? cui postulationi jam satis
respondimus; numero sequenti refert quæ olim
Pater Lemos in Congregatione de Auxiliis,
coram Summo Pontifice Clemente VIII. dum
hæc causa disceptaretur disseruit (etiam scilicet
Calvinum, quòd non distinxerit necessitatem
consequentis, quæ libertatem perimit, à neces-
sitate consequentis, quæ nihil veræ libertati de-
perit) subditque, Calvinum hujus controversiæ
iudicem vocans. Audiamus igitur Calvinum 2.
inst. capite 16. §. 9. Interea quod statuit Deus sic ne-
cessè est evenire, ut tamen neque præcise neque sua præ-
natura necessarium sit. Exemplum in Christi ossibus
familiare occurrit. Cum induerit corpus nostro simile,
fragilia fuisse eius ossa, nemo sanus negabit, quæ tamen
frangi sunt impossibile. Vnde iterum videmus, non ce-
nere in scholis inventas fuisse distinctiones de neces-
sitate secundum quid & absoluta, item consequentis &
consequentia. En (inquit) ut Calvinus & distinc-
tionem illam cognoscit quæ se Adversarij salvos putant,
& iuxta illam docet divinum decretum non influere
necessitatem consequentis in actionem ex eo secutam,
sed tantum necessitatem consequentia. Quæ doctrina
quomodo differat ab Adversariorum doctrina, in hunc
modum argumentando querimus.

Necessitas consequentis, quæ excludit necessitatem
consequentis, est necessitas non destruens, sed servans
libertatem, ut loquitur P. Lemos: Necessitas quæ Calvinus
ex Dei decreto in nostras actiones derivari putat
est necessitas consequentis, quæ necessitatem con-
sequentis excludit, ut iam visum est: Ergo necessitas
quæ Calvinus derivari putat in nostras actiones ex
Dei decreto, non est destruens, sed servans potius liber-
tatem.

Antequam huic argumento respondeam, Le-
dorem pramonitum velim, verba illa quæ ex
Calvino refert Adversarius, eo loco quem ad
marginem citat, nempe 2. instit. capite 16. §. 9.

Tomus I.

minimè haberi, sed Calvinum ibi de re omnino
diversa loqui, nimirum de descensu animæ
Christi ad inferos. Unde verisimile est, Adversari-
um oculis alienis legisse Calvinum, aut usum
fuisse illis perspicillii, quibus videntur ea quæ
non sunt, tanquam ea quæ sunt. Neque enim di-
ci potest esse errorem Typographi Tolosani,
cùm eadem citatio marginalis, in editione Pari-
sienfi, ab Authore revisa & recognita, reperia-
tur.

Hoc præmissò & dato verba illa alibi reperi-
ri, non erit difficile argumento occurrere; præ-
cipissima enim est defensio in ea causa, quæ Tho-
mistis cum Ecclesiæ Patribus ac Conciliis ita
conjungit, ut necesse fuerit, si hæc sententia cen-
surâ digna sit, eadem cum Thomistis Patres cen-
surâ notari. Priusquam igitur hoc argumentum
diliamus, ostendendum est breviter, distinc-
tionem hanc necessitatis absolutæ & hypotheticæ,
seu consequentis & consequentia, ita esse cele-
brem, & perantiquam, ut à Conciliis, SS. Patri-
bus, & Ecclesiæ Doctoribus, nec non antiquissi-
mis Scholasticis & Canonistis, ad explicandam
concordiam nostræ libertatis cum divina præ-
scientia, providentia, & prædestinatione, fre-
quenter usurpata fuerit: quò fit, ut si valeat Ad-
versarij argumentatio, aut esset Calvinus cum
Patribus absolvendus, aut essent cum Calvino
Patres, proscribendi; liceatque ea Augustini ver-
ba quibus Julianum alloquitur, contra Adversa-
rium usurpare: *Ostendam prius quantum & qualibus
Ecclesiæ Catholice Doctoribus, nomine Manichæorum
(& Calvinistarum) intolerabilem facere non cum-
deris injuriam, & cum me appetis, in quos tua tela ja-
culeris, &c.*

Occurrit ergo primò Concilium Colonien-
se, quod contra Lutheranos celebratum fuit an-
no 1536. Illud enim non aliter contra illos Hæ-
reticos, divinam præscientiam & prædestinatio-
nem, cum humanorum actuum libertate concilia-
t, quam hæc celebri distinctione necessitatis
absolutæ & hypotheticæ, seu consequentia &
consequentis, ut videri potest in Eucherio
Christianæ institutionis, de Sacramento peni-
tentia, ubi hanc distinctionem tradit & exponit
his verbis: *Duplex est necessitas, absoluta, quam vo-
camus necessitatem consequentis; veluti necesse est De-
um esse, hominem esse animal rationale mortale, nam
hæc aliter se habere nequaquam possunt. Alia est neces-
sitas consequentia, quæ necessarid evenire dicimus, non
quæ sua natura necessaria sunt, sed necessarid sequun-
tur, propter præcedentes causas. Et per hanc distinc-
tionem conciliat præscientiam & providen-
tiam Dei, cum libero arbitrio.*

Eadem distinctione utitur Divus Augustinus,
ut constat ex canone Nabuchodonosor, alias passis
ira, §. quæstio, 23. quæstione quarta, junctâ Glof-
sâ ibidem. In ipso enim textu refert Gratianus
ex Augustino, distinctionem necessitatis abso-
lutæ seu simplicis, & necessitatis conditionatæ,
quæ est eadem ac distinctio necessitatis conse-
quentis & consequentia. Verba textus sunt:
*Quamvis convenienter dicatur, si hæc prædestinata
sunt, vel præscita, necessarid evenient; non tamen i-
deo absolutè verum est necessarid evenire quæ præ-
destinata sunt vel præscita; quia hic necessitas refer-
tur ad rerum eventum, ubi adiuturum divina præ-
scientia. Vnde iuxta Augustinum, dua sunt ne-
cessitates, simplex una, veluti quæ necesse est om-
nes homines esse mortales: altera conditionis, ut si
quem ambulare quis scit, eum ambulare necesse est;*

Uu 2

quod